

Bájkkeavijssa NuorttaSálto

Artikkelforfatteren,
professor Røyne
Kyllingstad

Merrasámij lunna Divtasvuonan

Tæksta: Røyne Kyllingstad
Järggálibme: Divte Media AS

Sámeárudagán Divtasvuonan

le guhka ávdđáhístávrrá. Dánna vuosedip nágin bágojda konservator Lars Børge H. Myklevold Divtasvuona musean e-pásta baktu tjállá: "Merrasáme lidjin (dálutjin) álu addnesa buktemijn Jávtajs ja Nordlandsvantsa Láttij viesáidjda davep merraguovlojn. Sávtša, gájtša, gusá ja hesta lidjin dábálattja sijdajn, svijne ællim sæmmi dábálattja". Valla 1700-jagijn lidjin hæjop ájge. Dalloj lidjin vargga ilá állo viesáda mij guoskaj ressursvuodov. "Moattes ællosámijs hiejtin boatsojsujtojn ja ednamav vuodnasákkijn barggájin, álu nievres sajijn, gá buoremus sijda lidjin juo anon."

Navti Olivia állo hæjosvuodav vuojnij, ja álu niedav, gá Divtasvuodnaj báidij. Valla ij lim juhkalisvuoha, nav gáktu ietján hæjosvuoda-Vuonan. Læstadianisssa le sivva dasi, mij dættot vuojnjalasj boannudagáv ienni gá ednamlasj. Navti sjattaj álmuk mij ájmon anij iesjárrov, juska lij hæjosvuoha. – Juojddá dálásj ájggásasj "dánssa gállegálbe birra" ihkap birrijma oahppat?

Vuostasj manos Vássján, Máske ja Vuodnabadá gaskan, mujttal Oliva: "Galgaj gal duosstel jus vierav ájgoj guohtsat mij lij tjavtjarásjos njalkas. Tjiegñalis nuorre lij njuolga muv vuolen. Vierttijiv giedaj ja juolgij guotsadit, valla gáidjda gájt jávsádiv. Sierraláhkáj lij fámillja moadda manáj majt berustiv. Árrun gámán dássju ednamguolbijn man tjadá jáhká gálgáj rásjo manñela. Ietján lij rájnas ja nav buorre gá lij máhttelis dáben dássju ednamsiejnij – ja guolbijn. Duorggima duonna dánna siejnjij milta lidjin senğa, valla ittij gávnnu juoga mij viessodávverin máhtij gáhtjoduvvat. Lidjin vissjalis, jubmelbalulasj ulmutja gudi dánna árrun, valla sijdan vuojnnet ij lim vuodo vattájtij ulmutijjda ienep gá hæjos viessuj."

Duodden dán gábmáj lidjin sijdan nágin gámá ja unna dábásj.

"Gássjel

le dádjadit mij le hullim dájt sámijt dán tsækkogis saddjáj árrut. Valla ulmutja dánna árru. Dav rádes buoldav bajás ja

Oarjálattja lij buolvas buolvvaj berustam misjávnnáv ja humaniter viehkev, ij dássju Afrikan ja Kinan. Valla aj duola dagu hæjos sámij gaskan Divtasvuonan. Álgij komitéajn vuododum Kvinnelig Misjonsarbeiderijs jagen 1906. Komitea guládaláj Oappájn Olivia Uglandajn Fjæres (Terje Vigena sijddabájkke). Olivia lij dalloj Diakonissa Dujskan. Jagen 1908 nuortas manáj, "Jubmela sidoda milta", gávk iesj moalgedij. Sån lij Divtasvuonan desik állij 70 jage jagen 1935. Jagen 1948 almodij girjev suv vásádusáj birra Divtasvuonas: "Gánná hærrá gárvet bálggáv". Dát le episstala vuodon.

vuolus goarriji vantsajda giesset ja dálvet vuodtjan ja muohtan. Divna majt sijddaj ájggu doalvvot vierttijij rámbuvdas vihtta tijma máhtse suhkat rabás vantsajn. Jus le stoarmmo, de e sijda vuollelin máhte gáddáj mannat. De vierttijij gávav suhkat. Binná le ráses dábij birra, ja aktan giesseguohtomednamij váren máhttin avtav jali guokta gusá biebmadi, ja aj nágin sávtsa ja gájtša. Ja de le guolle nuoren, ja riek buorre buolládhaka soahkevuovdes goahteguoran. Valla tjuottjes barggo le gá galggi sijddaj buktet jali sijdas doalvvot. Vuoj gá stoarmmo ganugahttá sijddamanov rámbuvdas, ja vierttijij biebmov bárrát majt li oasstám

sijddaj váldátjit, vierttijij ham biebmajt adnet juohkka bieje manon."

Giesen 1924 oadtju Olivia ja suv misjávnná- ja varresvuodastásjávnná "Fredly" Ájlátten, guossev Olivia ávdep oajves Dujskan, ieddnes Eva. Manon guovlon guossidi sámijt Oarjjevuonan: "De bajás manájma buorástahtájtij vuoras áhkátjav majt vuostatjij goahtesaljon lijma iejvvim. Danna ettjin gávnnu viessodávvera, dássju ráffe tjiegan. *Ælla dujna bievdæ?*, gatjádij iedne Eva. *Ælla, iv dárbaða, oattjoj vásstádussan, bárvæ vuollen iehtjádij lunna.*

Ieddne Eva lij álles hárijánam siesstet ja giellidet, valla alvaduváj gá vuojnij man binnáv ulmusj ienni dárbaðj."

Tjavtjan 1921

rahpín Olivia ja suv viehkke ádá tuberkolosesijdav misjávnnástasjávnnán. Skihpasij, sijdadis manáj ja barggij lidjin birrusin 22 ulmutja. "Gá ij lim máhttelis mielkev ja ednambarggobuvda nav stuorra árromsadjáj oasstet, hæhttujma ietja sjattadit ienemus oasev. Vierttijma fámoj sjattadit dav ednamav mij ij lim juo sjattadum." – navti viessomævto lidjin dálen, lándav miehtáj.

Mañenagi vat ávdđáguovlluj manáj

ienemus ásj smáv sijdajs vuonav sisi. Sierraláhkáj dan diehti gá smáv ednambarggo buoreduváj ja almulasj bagádallamfálaldagá diehti. Duodden buorep vuobdemmáhttelisvuoda guoles. Ja buorep almulasj varresvuoha-fálaldahka.

Ávdđänibme vibáj gitta 1950-jagijda. Valla uddni ienemus oasse dájs árromsajis li ávttasa, jali dássju akta jali guokta vuorrasa dáppe árru. Goade ja kája ajtu ájmon aneduvvi, valla dálla loahpesadjen nuorap buolvvaj.

Ihkap galggap ávon liehket gá dá, ja moadda smáv sijda tsáhkedis Vuonan, dássju jábmi?

Suohkan állesvuohtan buoragit rijbat, sierraláhkáj semænntafabrihka diehti Gásluovtan, Europa ádáággásamos. Valla jus álggorikkak æjgáidij ja "doarjodiddij" tjalmij tjadá gæhttjav, gudi li ádáággásasj økonoma, de le fabrihka aj sieldes rabddabielen. Mujttádav Nato-offisera gudi rabddabielleduottev oadtjun, gá vierttijij dievnastit dakkir rabddaguovlon gá Kolsås Oslo guoran...

FREDLY